

V roce 2012 uplynulo 100 let od narození významné osobnosti, spojené s naším regionem i muzeem – památkáře a historika, odborníka na česko-německé kulturní vztahy a iniciátora založení Památníku A. Stiftera – PhDr. Huga Rokyty, CSc. Při této příležitosti se na řadě míst uskutečnilo několik akcí, například vzpomínkové pořady s přednáškami v Praze, Salzburku, v Mnichově. V Horní Plané se výročí stalo mj. inspirací k uspořádání výstavy a místo jejího konání – v rodném domě Adalberta Stiftera – bylo více než symbolické. Probíhala po celou výstavní sezónu od 1. dubna do 15. prosince 2014.

První část výstavy se věnovala jeho životu, dílu, práci a oceněním, druhá část byla zaměřena na historii Památníku Adalberta Stiftera, prostor byl věnován také vztahu Huga Rokyty k Adalbertu Stifterovi a k Horní Plané, zvláštní oddíl obsahoval vzpomínky a komentáře několika osobností a přátel, o jejichž sepsání jsme je při příležitosti výstavy oslovili. Poslední panel připomínal existenci někdejšího Šumavského muzea v Horní Plané, jako významnou instituci (první muzeum na Šumavě), která uchovávala památky na Adalberta Stiftera do roku 1945. Na působení tohoto muzea navazuje hornoplánský Jungbauerův šumavský vlastivědný spolek, jež nese ve svém názvu jméno významného národopisce Šumavy, spoluzakladatele muzea a rodáka z Předního Hamru Gustava Jungbauera. Ve spolupráci s tímto spolkem byla výstava o Hugovi Rokytovi nejen iniciována, ale i připravena. Níže bych ráda zmínila některé vystavené dokumenty, exponáty i jména osobností a instituce, které k realizaci výstavy přispěli.

V životopisném oddílu byly vystaveny například ukázky z památníčku Huga Rokyty – mj. kresba pražského Karolina od jeho přítele Helmuta Krommera, vytvořená při příležitosti Rokytovy promoce. Jeho věznění v koncentračních táborech dokumentovala ukázka sbírky básní Emila Filly, spoluvězně v koncentračním táboře Buchenwald. Za jednu z unikátních fotografií bylo možné považovat fotografii Huga Rokyty na intronizaci Františka kardinála Tomáška arcibiskupem pražským v chrámu sv. Víta v Praze o Velikonocích 1978. Návštěvníci mohli vidět například i Rokytovu fotografii ve vysokoškolském taláru, jež mohl oblékat jen při akademických obřadech na univerzitě v Salzburku. Jeden z jeho četných kontaktů připomínala gratulace k narozeninám od rakouského prezidenta Dr. Rudolfa Kirchschrägra z roku 1978. Mezi zajímavé motivy prezentovaných fotografií je možné zahrnout i oslavu Rokytových 60. narozenin s kolegy a přáteli v Kučerově paláci na Hradčanech, jeho působišti, když zde sídlil Státní ústav památkové péče a ochrany přírody. Jako „excelentního průvodce“ mohli zájemci vidět Huga Rokytu na snímku ze Staroměstského náměstí v Praze s Dr. Ludwigem Mareschem, knihovníkem univerzity v Salzburku (Dr. L. Maresch s Dr. E. Koppensteinerem zpracovali bibliografii Huga Rokyty, vydanou nakladatelstvím Vitalis v roce 2002.)

Výstava ukazovala dále například jeden z dopisů „*Milému a váženému příteli Dr. Rokytovi*“ od spisovatele Johannese Urzidila, který v letech 1933–1937 v letních měsících pravidelně pobýval v nedalekém Josefodole u Zvonkové a jehož dílo je úzce spjato i s tímto krajem. Dopis, datovaný ve Vídni 26. 10. 1968, končí větou: „*Aber die Welt, die Weiten und die Zeiten trennen einen vom anderen und nur mit der Treue des Herzens ist dies zu überwinden.*“ (*Ale svět, vzdálenosti a časy odtrhávají jednoho od druhého, a to lze překonat jen věrností srdce.*) Zajímavým exponátem bylo rovněž exlibris Huga Rokyty s motivem kostela Panny Marie pod řetězem řádu Maltéžských rytířů v Praze. Z ukázek novinových článků mohu zmínit mj. článek o Rokytově objasnění předlohy zámku v novele *Mozart na cestě do Prahy* od Eduarda Mörrika či o jeho přednášce *Emilie von Binzer a dům z růží A. Stiftera*. Jeden panel představoval i jeho ocenění, kde byl prezentován například opis Herderovy ceny, jeho jmenování čestným konzistorním radou, biskupským notářem či článek o udělení čestného prstenu Görres-Gesellschaft.

Zajímavými komentáři a vzpomínkami laskavě přispěli emeritní ředitelka Knihovny

Národního muzea PhDr. Helga Turková; historik, emeritní pracovník v oblasti památkové péče a archivnictví a pedagog Univerzity Karlovy PhDr. Michal Flegl; památkář Pavel Jerie; historik umění a kultury v Muzeu Salzburg Dr. Erhard Koppensteiner; emeritní ředitel Institutu Adalberta Stiftera země Horní Rakousko v Linci Dvorní rada Dr. Johann Lachinger; literární historik a pedagog Univerzity Karlovy Prof. Mgr. Martin C. Putna, Dr.; vydavatel a nakladatel - nakladatelství Vitalis v Praze Dr. med. Harald Salfellner.

Výstava připomněla také Rokytovu první návštěvu Horní Plané, uskutečněnou již v maturitním roce 1931. Jeho celoživotní zájem o Adalberta Stiftera dokumentovala i kresba z Rokytova památníčku, datovaná rokem 1938, s věnováním „ctiteli A. Stiftera“ od malíře Helmuta Krommera. Bylo možné shlédnout také zřejmě první Rokytův článek o Adalbertovi Stifterovi v časopise *Abendland* z roku 1938. Ze zajímavých obrazových dokumentů mohu zmínit i snímek, zachycující Huga Rokytu u Stifterova pomníku v Horní Plané z roku 1955. (Plastika byla předtím v květnu 1948 neznámými pachateli stržena, Státní památkový ústav v Praze tento čin odsoudil a v červenci 1948 požádal Místní národní výbor o její zajištění a uložení. Začátkem 50. let byla instalována zpět a v roce 1958 vyhlášena kulturní památkou.)

Okolnosti založení Památníku Adalberta Stiftera přiblížil text emeritního ředitele Regionálního muzea v Českém Krumlově Mgr. Petra Jelínka. Nechyběly fotografie ze slavnostního otevření či článek Huga Rokyty o průběhu slavnosti. Návštěvníci výstavy se prostřednictvím řady fotografií mohli seznámit také s uspořádáním všech dosavadních expozic ve Stifterově památníku. Za ojedinělé snímky lze považovat i fotografie návštěvy Huga Rokyty v Horní Plané při příležitosti 100. výročí Stifterova úmrtí v lednu 1968. Fotografiemi a dokumenty připomínala výstava také slavnosti 190. a 200. výročí Stifterova narození v letech 1995 a 2005. Při slavnosti 21. října 1995 ocenilo Město Horní Planá zásluhy Huga Rokyty udělením čestného občanství a laureát zde tehdy připomněl, že si této pocty váží o to více, že je to jedna z mála, které se ve své vlasti dočkal.

Ve vitrínách mohli návštěvníci vidět několik výtisků z početné edice umělecko- a kulturně-topografických publikací, na které se Hugo Rokyta od 50. let edičně a autorsky podílel. Vysoký náklad této ediční řady (4,5 mil. výtisků) i její odborná úroveň z ní dodnes činí chloubu české památkové péče. Kromě odborného zpracování byly brožury zaměřeny i na popularizaci a propagaci navštěvování hradů, zámků a jiných památkových objektů. Redaktor Hugo Rokyta v této edici často umožnil publikování i autorům jinde z politických a ideových důvodů nevídaným. Vydávání ediční řady bylo na konci šedesátých let komunistickým režimem pozastaveno. V této ediční řadě byla zastoupena také Horní Planá, Český Krumlov, Prachatice, Vyšší Brod a jiná místa z regionu.

K vidění byly i Rokytovy publikace o Adalbertu Stifterovi: *Adalbert Stifter und Prag*, Linz 1965; *Adalbert Stifter a Čechy*, České Budějovice 1968; *Adalbert Stifter und Böhmen*, České Budějovice 1968; *Adalbert Stifter*, Český Krumlov 1978. Naprostým unikátem byly ukázky z Rokytova osobního svazku *Die böhmischen Länder* s mnoha jeho vpisovanými poznámkami, dedikacemi a podpisy od přátel a řady osobností a nalezneme v něm například podpis Richarda von Weizsäckera...

Dále mohli lidé vidět knihy *Burgen und Schlösser in den böhmischen Ländern*, Praha 1965, kterou z češtiny přeložila jeho choť Brigitta Rokytová, a svazek *Prag*, Praha 1995, s osobním věnováním H. Rokyty, datovaným 21. října 1995, v den, kdy mu bylo uděleno čestné občanství Města Horní Planá. Mezi ukázkami publikací nechyběla vydání čtvrtletníku *Institutu Adalberta Stiftera v Linci* (*Vierteljahresschrift Adalbert-Stifter-Institut des Landes Oberösterreich* (*VASILO*), vydávaný v letech 1952-1992), kde Hugo Rokyta mnohokrát publikoval a rovněž o něm zde vyšlo několik textů.

Uskutečnění výstavy podpořilo fotografiemi, podklady a publikacemi nakladatelství Vitalis, které v roce 1997 vydalo přepracované a podstatně rozšířené vydání Rokytovy knihy *Die Böhmisches Länder - Handbuch der Denkmäler und Gedenkstätten europäischer*

Kulturbeziehungen in den Böhmischen Ländern rozvržené do tří svazků s tituly *Prag, Böhmen, Mähren und Schlesien*. Na přípravě výstavy se významně podílel historik Dr. Erhard Koppensteiner, Rokytův student, přítel a jeho bio- a bibliograf. Výstava by postrádala celou řadu zajímavých dokumentů bez možnosti využít fond Rokytovy pozůstalosti, která je (v počtu 35 kartonů) uložena v Archivu Národního muzea v Praze, a bez spolupráce s vedoucí archivu PhDr. Milenou Běličovou. Velmi si vážíme také spolupráce s **prof. JUDr. Ing. Romanem Makariem, CSc.**, přítelem Huga Rokyty, jež nám poskytl nejen zajímavé dokumenty, ale i řadu konzultací. Poděkování mu náleží in memoriam, profesor Makarius zemřel 3. února 2015. Jihočeská vědecká knihovna nám vyšla vstříc dlouhodobým zapůjčením řady publikací, vedoucí Regionálního oddělení Mgr. Tamara Pršínová v průběhu roku 2014 zpracovala doplnění Rokytovy bibliografie, ve fondu knihovny se podařilo vyhledat mnoho Rokytových článků, jejichž skeny pořídila paní Vlasta Lavičková, řadu materiálů nám poskytl rovněž autor elektronické encyklopedie *Kohoutí kříž* Mgr. Jan Mareš. Mnohé fotografie poskytl Národní památkový ústav - generální ředitelství. Za počáteční impuls, spolupráci a mnohé kontakty patří poděkování Ing. Gabriele Kalinové z Klubu za starou Prahu. Za spolupráci, konzultace, poskytnutí a zapůjčení dokumentů, podkladů, publikací a fotografií děkujeme rovněž i následujícím institucím a osobám: Adalbert-Stifter-Institut des Landes Oberösterreich, Adalbert Stifer Verein München, Klub za starou Prahu, Landesarchiv Niederösterreich, Městská knihovna v Českém Krumlově, Město Fulnek, Město Horní Planá, Moravské zemské muzeum, Národní památkový ústav - územní památková správa v Českých Budějovicích, Suverénní řád maltézských rytířů - České velkopřevorství, Universitätsbibliothek Passau, Verlag Duncker&Humblot, Vědecká knihovna v Olomouci, Winckelmann Gesellschaft Stendal, Mgr. Monika Hocková, Jiří Hůlka, Dr. František Skřivánek, Mgr. Ivan Slavík a Ing. Richard Švandrlík. Výstavu připravili Lenka Hůlková a historik Martin Bürger, graficky ji zpracovala výtvarnice muzea Lenka Kohoutková, autorkou překladů byla Mgr. Veronika Jandová.

V rámci jejího konání jsme uspořádali 14. června 2014 setkání s přednáškou Dr. Erharda Koppensteiner a spojili je s představením prvního čísla revue v úvodu zmiňovaného Jungbauerova šumavského vlastivědného spolku *Šumava v proměnách času*, obsahující zároveň dva příspěvky o Hugovi Rokytovi. V průběhu jejího konání bylo zajímavé sledovat, kolik návštěvníků Stifterova památníku Huga Rokyty osobně znalo. Při badatelské práci jsme si čím dál více uvědomovali rozsáhlý záběr jeho práce, a byť se nám podařilo shromáždit celou řadu zajímavých materiálů, museli jsme se řídit limitem výstavního prostoru. Zaměřit se na nějaká témata jeho zájmu více do hloubky, zůstalo inspirací do budoucna. Upřednostnili jsme spíše představení Huga Rokyty v obecnější rovině a v provázanosti s místem jejího konání. Rádi bychom jako dodatečný „výstavní katalog“ publikovali jeho doplněnou bibliografii.

Zmínku o konání výstavy uvedl ve svém příspěvku *Hugo Rokyta zum Gedenken (Památce Huga Rokyty)* také Dr. Erhard Koppensteiner ve sborníku Winckelmannovy společnosti *Mitteilungen der Winckelmann-Gesellschaft* č. 76, Stendal 2014. Ve sborníku byl otištěn i plakát k výstavě, jež byl s výstižnou fotografií Huga Rokyty (zapůjčené od profesora Makaria) velmi zdařilý. Ve dnech, kdy jsem se zamýšlela nad tématem příspěvku do ročenky muzea, navštívil Stifterův památník prof. Dr. Karl Wolfgang Richter, emeritní profesor univerzity Rostock se svou chotí. S Hugem Rokytou byli společny Winckelmannovy společnosti, nositeli medailí a samozřejmě se osobně znali...

Lenka Hůlková